

הַלְכוּת שְׁפַת סִימָן שׁוּפָה

ביאורים ומוספים

[משנב ס"ק ג]

הַלְכָף סְגִי בְּקָל דְּבַר־מְאָכְלָה.⁶

עוד בדין חלוקת מבוי באמצעו, מזה שכתבנו לקמן (סי' שצב ס"ק כד ו-כט) בשיטת המשנב והחזו"א.

[ביה"ל ד"ה ואין צריך]

דְּשִׁתְּנָהּ הִיא דְּנָקָא בְּחִצְרָא וְלֹא בְּבֵיתָהּ.⁹

9) ובטעם הדבר כתבו התוס' (עירובין עב, א ד"ה בפת), שכן שהחצר סמוכה למבוי ותשמישי החצר והמבוי דומים זה לזה, כשמניח את השיתוף בחצר ניכר יותר שהונח לשם שיתוף החצרות והמבואות.

[משנב ס"ק יד]

וְשִׁעוּרָא מְבַאֵר בְּסִימָן שֶׁשֶׁח סְעִיף גִּיטָה.¹⁰

10) שאם יש בחצר עד י"ח אנשים, צריך כגורגרת לכל אחד, ואם יש בה יותר מזה, די במונן שתי סעודות דהיינו י"ח גורגרות. [וראה מה שכתבנו בשו"ע לעיל סי' שסח ס"ג כמה הוא השיעור בזמנינו].

ולגבי מבוי כתב החזו"א (או"ח סי' קא ס"ק ד) בשם רבינו יהונתן (עירובין כו, א בדפי הרי"ף ד"ה כמה) ששיעורו לפי י"ח חצרות במבוי, והיינו גורגרת לכל חצר, ואינו תלוי במספר הבתים שיש בכל חצר. מאידך, הריא"ז (עירובין שם) כתב שצריך גורגרת עבור כל בית שבחצרות.

[משנב שם]

וְשִׁמְעָרְבִין שְׁלֵא לְדַעְמוּי.¹¹

11) וכמו כן אם מקפיד על שיתופו אין השיתוף חל. וכתב המגיד משנה (פ"ה מהל' עירובין ה"ב) שבדברי הרמב"ם מצינו חידוש, שכתב שאם אחד מבני המבוי ביקש מחבירו יין או שמן ולא נתן לו, גם אם אותם יין ושמן אינם ממה שהניחו לצורך השיתוף, מ"מ בטל השיתוף. ובהגהות הרמ"ך (שם) הקשה, שאם כן רוב האנשים אינם יכולים להשתתף ולערב, שהרי כמה פעמים אדם מבקש מחבירו הרבה דברים ואינו נותן לו. והכסף משנה (שם) צידד, שגם הרמב"ם מודה לשאר הראשונים שרק אם מקפיד על המאכל שהניחו לשיתוף הרי זה מעכב, אלא שהרמב"ם סתם כלשון הברייתא. והראב"ד בהשגות חלק על דברי הרמב"ם. וראה מה שכתבנו בזה לעיל סי' שסו ס"ק לו.

[ביה"ל ד"ה לזה]

אם לא שְׁתִּיבֵי בְּלִים שְׁתִּפִּין בְּבִיבְרָא.¹²

12) ובאופן שאחד זיכה פת לשניהם בשותפות, הסתפק החזו"א (או"ח סי' צ ס"ק ט) האם די בזה או שצריך גם שייחד אותה לשם עירוב, מאחר שאין כאן מספיק עירוב הדעת כמו בבעל הבית שהיה שותף עם שכניו בפת. וכתב (שם ס"ק כד), שמדברי הביה"ל שלא חילק בזה, מוכח שדעתו שבכל אופן אפשר לסמוך על פת משותפת. [וראה מה שכתבנו בזה לעיל סי' שפב ס"א ד"ה צריך].

8) ולשתף בפרוסת פת, כתב בביה"ל לעיל (סי' שסו ס"ו ד"ה אין) שכשם שאפשר לשתף בשאר אוכלין ומשקין כך אפשר לשתף גם בפרוסת פת [ואינו דומה לעירובי חצרות שמעריבים דוקא בפת שלימה, וכמו שנתבאר שם]. ודייק כן מלשון הרמב"ם (פ"א מהל' עירובין ה"ח), שבתחילה כתב "אין מערבין בחצירות אלא בפת שלימה", ובהמשך כתב "ושיתוף בין בפת בין בשאר אוכלים", ולא כתב תנאי זה שצריך פת שלימה. אמנם הביא שיש ראשונים הסוברים שאפילו שיתופי מבואות אין מעריבים בפרוסה כשמערב בפת, וכתב שאולי כך סובר הרמ"א, וכן כתב הא"ר (כאן ס"ק יד) בשם הרשב"א (עבודת הקודש בית נתיבות שער ד סי' ד) שאין משתתפים בפרוסה. [וראה עוד לקמן סי' שפו ס"ק ו].

[משנב ס"ק ה]

וְחִצְרָא מְקַרֵי מְקוֹם הַמְּשַׁתְּמָה.⁶

6) ואם הניחו במבוי במקום המשתמר, כתב הערוך השלחן (ס"ד) שהעירוב פסול, כמבואר בגמרא (עירובין פה, ב) שכוין שדרך מבוי שאינו משתמר, אינו מועיל להניח את השיתוף במבוי כלל, גם אם יניחנו במקום המשתמר.

[משנב ס"ק יב]

צְרִיכִין לְהַתְחַלֵּק מִן הַשְּׂאֵר בְּצִנְרַת־הַפֶּתַח.⁷

7) והמג"א (ס"ק ג) כתב שהם צריכים להיחלק מהנכרים שגרים איתם במבוי על ידי צורת הפתח, בכדי שלא יאסרו עליהם [ולפי זה תמה על לשון הרמ"א שכתב שבני העיר אינם אוסרים עליהם כיון שאין כל העיר כמבוי אחד, הרי אפילו תחשב כמבוי אחד יכולים הם לערב לעצמם אחרי שיחלקו בצורת הפתח מן הנכרים שבעיר]. והמחצה"ש כתב שדברי הרמ"א נאמרו באופן ששכרו מהנכרים את רשותם, או שלכרי יש אחורי ביתו פתח או חלון הפתוח לבקעה או לקרפף שהוא יותר מבית סאתים, שבאופנים אלו מבואר בשו"ע לקמן (סי' שפט ס"א) שאינו אוסר. [וכתב שלמג"א היה נראה דוחק להעמיד באופנים אלו, כיון שהשו"ע סתם את דבריו].

[משנב שם]

או עַל־כָּל־פְּנִים בְּשְׁנֵי פִסְסִין.⁸

8) ולעיל (סי' שסג ס"ק קל) העתיק להלכה את דברי התוספת שבת (שם ס"ק עג), שבי' פסין מועילים דוקא כשאין להם דריסת רגל זה על זה, כגון שיש למבוי פתח אחר, אבל אם לא כן, אפילו דלת אינה מועילה. וצ"ע שכאן סתם כדעת המג"א (ס"ק ג), שבכל מבוי מועילה חלוקת ב' פסים. וצריך לומר שרק לחלק מבוי באמצעו אין מועיל כשאין להם פתח אחר, אבל כאן מדובר לחלק בין שני מבואות, ולכן מועיל ב' פסין גם אם אין להם פתח אחר. [וראה

הַלְבוּת שֶׁת סִימָן שְׁמוֹ

רנה באר הגולה

ג. נקראת ונקרא פיה
ד. נקראת ורשי שם
ה. נקראת סנה ג.
ו. נקראת ורשי שם
ז. נקראת ורשי שם
ח. נקראת ורשי שם
ט. נקראת ורשי שם
י. נקראת ורשי שם

המבוי לאותו חצר. יומפגי שאינו אלא לשפת התצרות, וכולים לתנו באויר התצור (ד) ואו בבית שאין בו ארבע על ארבע; * ואין צריכין לתנו בבית, רק שיהיה (ה) במקום המשפחה, הלךף אין נותנים אותו באויר המבוי (ו) (ועין לעיל סימן שסו): ב הישראילים שדריים (ז) בשלשה מקומות חלוקים ודלתות כל אחד מהמקומות געולים בלילה והשמש גובה קמח מכלם, (ח) אינו מועיל להם להשתתף, ששתוף מבוי צריך שיהיה מנח (ט) בתצור שבמבוי, ואלו שנבדלים זה מזה ורחוקים אין שתופן אחד ואין מבואהין קאחד: הגה (י) ואם ערכו במקום אחד, אין האחרים שלא ערכו אוסרים עליהם, הואיל (יא) ואין להם דריסת הרגל זה על זה, כי אין כל העיר תשובה (יב) קמבוי אחד ארעילפי שישבין (יג) בקהף חומה אחת (כ"י סימן שצב כסם חזה התנופה): ג (יד) יככל משפטי ערובי תצרות ושעורו, ושאשתו מערבת בשבילו, ושמערכין שלא לדעתו אם אין הבית פתוח אלא לתצור אחת, ושקטן יכול לגבותו, ושיכול אחד לזכות לכלם (ושאם היו שפין אין צריכין לערב), קף דיגי שתוף: הגה ואפלו היה משתף עם שכניו בסחורה, (טו) * לזה בינו ולנו בשמן, אין צריכין להשתתף, והוא שיהיה (טז) בכלי אחד

באור הלכה

וכמו הבית שמיניחין בו הערוב לענין ערובי תצרות, לעיל בסימן שסו סעיף ג: * ואין צריכין לתנו בבית וכי. מלשון זה משמע דכול לפן שתוף בבית, וכן מוכח מהרמב"ם בהלכותיו פרק א מצרובין, וכן הוא גס"פ דעת רש"י והרשב"א והראב"ד, וכן משמע דעת הרא"ש ויבוא שכתב בבית יוסף, ודלא נבעת הוסיפות שמצדדיו ושתוף הוא דוקא בתצור ולא בביתו: * לזה בינו ולזה בשמן. עין משנה ברורה מה שכתבנו דריים חולקים על שיטת השור, שהם דברי הרמ"א כבאן, וכן מצאנו לכלל גאוניעקב שהספיק לדעת החולקים, וכתב שם עוד, דמסתברא דלאו דוקא יין ושמן דלא, אלא אפלו מין אחד דלא מתערב אהדדי, כגון בתי שוף לזה פתח ולזה פתח, גס"פ לא מצטרפי להפטר משתופי מבואות נאם לא שיהי כלם שותפין בכפרי¹²], ולא נקבנו הפוסקים דבמין אחד אין צריכין לערב אלא כגון משקין דמערבין ביחד ולא באכלין שאינם מתערבים, ואף על"ג דכשמשתתפים באכלים כודאי מהני ואפלו בכמה מיני אכליו, וכמבאר בסעיף ד, הינו היכי שהם מייחם לשם שתוף, אבל הכא דלא נתפנו לזה אלא שגשמתפ לשם חתונה בעלמא, לא מהני אלא כגון מיני משקין שמתערבין בהדדי, ואפלו לדעת השור דין ושמן גס"פ מהני בכלי אחד, שאני התם דאף על"ג דשני מינים הם, על"כ פנים מתערבין ונכריי יתנון בן נורי דאמר: שניהם חבורים זה לזה ואם נגע טבול יום בינו פסל השמן, ולא כן

משנה ברורה

כדלעיל בסימן שסו, שאני התם דערוב (א) משום דירה הוא, לערב דירקן לעשותן אחת, ודירתו של אדם אינו נמשך אלא אחר פתו, מה שאין בן שתופי מבואות דאינו אלא לשפת רשות התצרות שבמבוי לא רשות הפתים, ותצור לאו בית דירה הוא, הלךף סגי בקל דבר מאכל⁶, ומזה השעם נמי סגי כשותנים אותו באויר התצור: (ד) או בבית שאין בו וכו'. דאפלו אם נימא: פינו דלא תשיב בית, הקפו וקרויו כמו שאינו, (ז) על"כ פנים לא גרע מאויר שבתצור: (ה) במקום המשפחה. ותצור מקרי מקום המשפחה (גמרא): (ו) ועין לעיל סימן שסו, סעיף ג לענין ערובי תצרות, דשם בעינן דוקא שישניחין בבית דירה: ב (ז) בשלשה מקומות חלוקין. רוצה לומר, בשלשה מבואות שרחוקין זה מזה ומפסיק ביניהם (ה) מקום האסור בטלטול, (ו) מפני שדריים שם עברו ולא שפרו מהם רשותם: (ח) אינו מועיל להם להשתתף. יחד, אלא צריכין לערב (ו) בכל מקום פני עצמו: (ט) בתצור שבמבוי. רוצה לומר, באותו מבוי שגשמתפו בו, כדי ששכל אחד אחד יוכל להביא הערוב שאלו, וכאן הרי אסורין הטלטל הערוב ולהביאו אצלן, אם כן אין שתופן

קאחד. ולפי זה, הא דכתב המחבר: ודלתות וכו' געולין בלילה, (ח) לאו דוקא, דאפלו כפתוחין נמי, כיון שמשפטי ביניהם מקום האסור שאין יכולין להביאו אצלו, ונב"ל, כודאי לא מהני שתופן ודן זה מצדק מחשיבת הרשב"א, ואפשר דעבדא הני התם כן כנעולין. ובספר בית מאיר ישב הדברים כפשוטן, דאפלו באין מפסיק ביניהם מקום האסור בטלטול, כגון ששכרו הרשיות מן העכו"ם שדך באמצע ותקנו המבואות פדון, ארעילפי כן אם הם רחוקין זה מזה ודלתותיהן געולות בלילה אין יכולין להשתתף יחד, דהשתוף הוא כדי לתקן ביחד, וכן שהוא כרחוק מקום וגם הדלתות געולות, אין יכולין להתחבר ביחד ולא מקרי שתוף. ומסיים שם בספר בית מאיר, דמסתברא דכל זה הוא דוקא (ט) אם אין להם רשות לפתח הדלתות בלילה (משמע המלכות וכדומה), אבל אם הרשות בידם לפתח בכל שעה שירצו, אין מתקלקל השתוף על ידי הנעילה: (י) ואם ערכו במקום אחד. רוצה לומר, שגשמתפו, (י) וקאי על דברי המחבר שהיו הישראילים במקומות חלוקים (אף זה י"א) לא מיני לגמרי כגוני הנ"ל, בשניהו הדלתות געולות או אפלו בעצרת הפתח ביניהם, דאם כן על"י זה כודאי נתחלק רשותם, (יב) ואפלו הנה להם דריסת הרגל עליהם גס"פ אין יכולין לאסר עליהם, כדלוקמן בסימן שצב סעיף ו, אלא מיני שלא תקנו המבואות רק בלחי וקורה: (יא) ואין להם דריסת הרגל. פרוש, ארעילפי שיש להם רשות לעבר דרך שם, מפל מקום הואיל שיש להם דרך אחר לצאת, כופין אותו לעבר דרך שם, כמו שכתוב סימן שצב סעיף ו (מג"א). ועין בספר בית מאיר בסימן שצב מה שכתב בזה: (יב) קמבוי אחד. דאלו במבוי אחד (יג) כשדריים קצת מן הדירורין להשתתף בפני עצמם, צריכין להתחלק מן השאר בעצרת הפתח) או על"כ פל פנים בשני פסין⁸, כמו שכתוב בסימן שסו סעיף לא: (יג) בקהף חומה אחת. וצריך עיון, (יד) דהא קמא לן בסימן שסו סעיף כו (עין שם כגון אברהם) דהיכי דמקפת חומה, נחשבת תצור של רבים, וצריך כל מבוי להתחלק בעצרת הפתח (טו) או על"כ פנים בשני פסין ולא סגי בלחי וקורה: ג (יד) קכל משפטי וכו'. המבאר בסימן שסו; ושעורו מבאר בסימן שסו סעיף 101; ושאשתו מערבת בשבילו, בסימן שסו; ושמערכין שלא לדעתו¹¹, גס"פ שם; ושקטן יכול לגבותו, בסימן שסו סעיף ג; ושאחד יכול לזכות לכלם, שם סעיף ט; ושאם היו שותפין אין צריכין לערב, שם סעיף יא בהג"ה: (טו) לזה בינו ולנו בשמן. ארעילפי ששן שני מיני משקה, אפלו הכי כיון שהם בכלי אחד ונקרא שתוף, ארעילפי שלא הגחו שם לשם שתוף: (טז) בכלי אחד. רוצה לומר, כחונה של כל (מז) השלשה שותפין, אבל בשני כלים,

שער הציור

(א) רש"י: (ז) נקראת ורשי, עין שם: (ח) כן כתבו הפגן אברהם ושלשן עצישיים והגר"ז, וכן מוכח מבאר הגר"א שהוא מפרש כן: (י) והוא הדין אם הפבואות שבאמצע אין מתקן בלחי וצורת הפתח כדון: (י) אלה רבה: (כ) פרי מגדים והגר"א: (ט) ואפלו באופן זה מפקפק גס"פ שם על הרשב"א. עין שם: (י) הגר"א: (י"א) מאמר מדרי: (י"ב) מגן אברהם: (י"ג) מגן אברהם: (יד) זה נמוך בשלש השנים של מגן אברהם: (טו) ולא נובל לומר דאורי בשעשו שני פסין סוף כל מבוי, דאם כן מהו זה ששים אין כל העיר תשובה במבוי אחד, אפלו במבוי אחד גס"פ מהני שני פסין, וכנ"ל בסימן שסו סעיף לא, וגם אפלו הנה להם דריסת הרגל עליהם גס"פ אין יכולין לאסר עליהם וכן מוכח כגון אברהם סעיף קטן ג שכתב ראה לענין דריסת הרגל מסימן שצב סעיף ו, ושם מבאר דהוא הדין בשני פסין. ובתוספת שכתב הביא שבהלכה ברורה מלשכ לקשית הפגן אברהם, ואין ספור כדרי, ולעניית דעתי לפי מה שבארנו הקשאי, קשאי גדולה היא על המ"א: (טז) כן מבאר בכמה פוסקים דאפלו לזה בינו ולנו בשני צריכין גס"פ שיהיה מנח של כלם בכלי אחד:

הלכות שבת סימן שפו

ד צמיתו בריש הסימן ח ממשנה ביריות י"ג והבא בערבין כיט ובקמרא שם ט שם בגמרא כ"ח י שם בגמרא כ"ו וכן טבחו הטור ושאר פוסקים (*) (פרש, המרים גרעו שלא בשלו על צוקים) כ השופות והגהות אשר"י ל רמב"ם בקמ"א מ מהלכות ערבין וסימ' מ שם בגמרא כיט

(טור סימן שסו): ד' ומשתתפין בקל מיני-מאכל¹⁶, "וואפלו ארבעה וחמשה מיני-מאכל מצטרפין" (יז) למזון שתי סעודות: ה' ט' בקל מיני-מאכל משתתפין, חוץ מגדגוניות (יח) שהקשו לזרע, (יט) ותבלין (כ) ופולין יבשים, (כא) ולא בעלי בצלים (כב) שלא גדלו ארץ זרת, (כג) ולא בכמהין ופטרייות, (כד) ולא ב"בכפניות, (כה) ולא בעדשים, ולא בחטים ושעורים, ולא (ב) פניקס (כו) שהוא בשיל ולא בשיל, (כז) ולא במים לבדם ולא במלח לבדו, (כח) אכל אם ערבם יחד משתתפין בהם. י"ג וש' אומרים דדוקא (כט) בששתן לתוכן שמן. * ל"ג וש' אומרים (ל) שמעריבין בתבלין: ו' ס' כל דבר שרגילים ללפת בו את הפת, (לא) שעורו

באר היטב

אפלו שאחר הערב ח"ו המיר אחד משכנת ישראל, מועיל הערוב שצ"ע קדם ההקדמה, לפי ששכרו מן הגזבר, נקנס בשכירות זו גם בתים יחידים מישראל, שהיו היחידים שפולין למרבין וכללות המרבים

מתקיימות השכירות בנדם, עין שם:

(6) פניקס. ונראה לי דלפחות ידון מערבין בהן חוץ, ולא גרע מבשר מ"י. מגן אברהם:

משנה ברורה

אפלו אם היה שפתות פלם במין אחד, יין או שמן וכהאי גונא, גם-כן לא מהני. ואף דלעיל בסימן שסו סעיף ד מבאר דלפעמים מתר אפלו בשני כלים, עין שם, (יז) התם שאני, ששפתותו מעקרא לשם שתוף מבאות, אכל הכא דלאו לשם שתוף הנה שם אלא לסחורה¹⁸, ככלי אחד אין בשני כלים לא. ודע, דהרמ"א נמשך בזה אחר דעת הטור, אכל רב (יח) הפוסקים חולקים על זה ודעתם, דביין ושמן שהם שני מינים שאין ראויין להעקרב יחד, אפלו כשהיו מערבין בכלי אחד גם-כן אין סומכין עליהן לענין שתוף. ועין בבאר הלכה: ד' (יז) למזון שתי סעודות. שהוא שעור הראוי אף לאלף בני-אדם, וכמו שכתוב למעלה בסימן שסח סעיף ג: ה' (יח) שהקשו לזרע. ורצה לומר, שהקשו הקלחים (יט) עץ, שפבר צמח בהם זרע וקשים לאכילה¹⁷: (יט) ותבלין. דלאו (כ) בני אכילה ניהו: (כ) ופולין

באר הלקה

ביבש שאין מתערב קלל; הגע עצמך: אם הם בחד מנא ונגע טבאליים בהאי אכלא לא פסיל אידך, אלאמא דחד קלי לא משנה להו חבורא¹⁴, עד כאן תכן דבריו: * ויש אומרים שמעריבין בתבלין. עין בפוסקים שתמהו על דעה זו דהוא דעת הרמב"ם, שהוא נגד סוגית הגמרא דקמרא: אילימא משום דקטני בהך פולין ותבלין לא בני אכילה ניהו, אהו הכא מי לא קטני חטין ושעורין ולא בני אכילה ניהו: הרי דהש"ם בדמה תבלין לחטין ושעורין חוץ שאין מערבין בהן לכלי צלמא. אכן בקמ"א ברמב"ם לא נזכר כלל דין חטין ושעורין ומה שכתב בהלכות ערבין פרק א הלכה י' בגון פת ומיני דגן, אפשר דכתתו אפלו חוץ מרדא סתם מבשלין, וכן כתב בספר בית-מאיר. והנראה, דהרמב"ם יהיה מתר לערב גם בחטין ושעורין חוץ, דגבי שהרפ"מ מבאות שכירא לה דהקלו בו, וכמו דהקלו בו שאינו צריך דוקא בפת, וסעמ"א מתוספתא פרק ו, דאימא התם בראש הפרק: שתוף מבוץ פיצה, מביא אדם תבית של יין ושל שמן ושל תבואה ושל גרוגרות ואומר 'הרי זו לכל בני מבוי,

יבשים. שאין נאכלין (כא) כמות שהן חוץ אלא לאחר בשולן, ובצנין שיהא ראוי לאכלו עכשו: (כא) ולא בעלי בצלים וכו'. שקשים הם לאכילה, (כב) אכל בבצלים גופא מערבין בהן אם יש בהן כדי ללפת מזון שתי סעודות: (כב) שלא גדלו וכו'. שבעוד שהן כל-כף קטנים מדיק לאדם ארס שבהן, אכל אם כבר גדלו העלין שעור וזרת¹⁸, הרי הם כבצלין עצמן ומערבין בהם (כג) כש"ש בהם שעור ללפת בהם מזון שתי סעודות: (כג) ולא בכמהין ופטרייות. אפלו (כד) מבשלים, והשעם, (כד) שאין אדם רגיל לסמך עליהן לא מחמת סעודה ולא מחמת לפתן, ואין באין אלא באקראי. ובבאר הגמ"א חולק על זה ודעתו דמעריבין בכמהין ופטרייות מבשלין¹⁹: (כד) ולא בכפניות. הם תמרים רעים שלא בשלו כל-צרכן²⁰: (כה) ולא בעדשים ולא בחטים וכו'. הנהו כשהם חיים, דלאו בני אכילה ניהו, והוא הדין אחר ודחן וקטניות יבשין, שאין ראויין לאכל כמות שהן חיים, דאין מערבין בהן (אחרונים). כתב הרשב"א, דבקליות מערבין בהן: (כו) שהוא בשיל ולא בשיל. שקשין הן לאכילה, אכל (ט) בשיל לגמרי או חי לגמרי מערבין בהן, ודוקא ירקות (ס) שדרבן לאכל חוץ. וכתב מהג"א אברהם, דלפת דיין הוא בכלל הנה: (כז) ולא במים לבדם וכו'. דלאו מיד דמזון הוא: (כח) אכל וכו'. שראוי ללפת בו הפת ב"בין, וממילא שעורן, שיהיה בהן כדי ללפת בו פת מזון שתי סעודות, ובקליות לתוכן שמן. (כט) שבשמן לבדו ליכא שעור הראוי לערוב אלא בתערובות פתים ומלח, ואפלו הכי אגב השמן חשיב הכל אכל להשלים לשעור. ולידנא נקטינן (כט) פדעה ראשונה: (ל) שמעריבין בתבלין²¹. מפני שראוי לתבל בו את האכל, חשיב הוא לערב בו, ושעורו (ב) פחצי רביעית. ואפשר דבשעת הדחק יש לסמך איש-אומרים הנה, ומקל מקום יש לזהר מלערב בפלפלין, פן כתב החי"א ארם, אכן בתשובת חתם-סופר חלק אר"ח חיים סימן צג דעתו שם דפלפלין הוא בכלל שאר תבלין, ושעור חצי רביעית הוא שני לויט²² וישלשה רבעי לויט, עין שם: ו' (לא) שעורו ללפת בו וכו'. וסגי

שער הציון

(ז) נש"י ושאר פוסקים: (יז) הרמב"ם והרשב"א והריטב"א, וכן הסכים באור זרוע לדעת הרמב"ם: (יט) נש"י: (כ) גמרא: (כא) רשב"א וריטב"א: (כב) גמרא: (כג) רמב"ם: (כד) דבתיין אפלו בחטין ושערי נמי לא, וכן הוא בבאר הגמ"א: (כה) רשב"א וריטב"א בחידושיהם. ועין בפירוש המשנה להרמב"ם: (כו) פן כתבו הפוסקים. ועין בפריימגריס שמצדו דכשהוא חי בענין שיהא בו שעור שתי סעודות, וכשהוא מבשל, כדי שיהא בו ללפת שעור שתי סעודות: ולא אכין, הלא ברמב"ם ושלחן ערוך מבאר לקמ"א דשעור ליתק הוא בין לחי בין למבשל: (כז) ריטב"א, וכן מוכח גם-כן בפירוש רבנו חננאל: (כח) תוספות וריטב"א. ושעור שמן לערוב, משמע מסוגיא דף כט דשעורו כדי רביעית, אכן התוספות בענין דין פתו דהקדא מזון שתי סעודות²¹ (וכונתם מסתמא כדי לאכל בהם מזון שתי סעודות, דכפי עצמן אין ראויין לאכילה. כדאימא בריש פרק פיצה מבידן), ובדוקימם מבאר בירושלמי ובתוספתא פרק ו, ולא נתבאר אי שעורא דרביעית שעורא אחרינא ניהו או תרד הוא, עין שם בפירו' חסד'יוד ובמרי דמתניתא מה שכתבו בזה; ובירושלמי פתב בזה, דמורי שלא היה בשמן רביעית וגם אין בו כדי ללפת מזון שתי סעודות, עד כאן, הרי דהרכיב שני שעורים ביחד, ועריך עינן בנתנו: (כט) שהוא דעת ה"ר"ף והרמב"ם והסמ"ג והאור זרוע והרשב"א בעבודת-הקדש והרא"ש ורבנו יצחק וחסד'יוד והאשכול, שכלם לא וזכירו אלא מים ומלח, ודעה שניה היא רק דעת בעלי התוספות והריטב"א ועין במראה-הפנים שדחה ראי' הריטב"א מהירושלמי, וכן הסכים באליה רבה. ודע עוד, דבגאון יעקב רצה לצדד, דאם הית מים ומלח אפלו כל אחד בפני עצמו לשם ערוב גם-כן מהני הואיל דכול לערבן ביחד, אכל לא משמע פן בירושלמי, דאימא שם צשאון מירמלח' וכו', וכן משמע ברמב"ם וסמ"ג ובעבודת-הקדש להרשב"א ודוקא קשערבן ביחד: (ל) רמב"ם ונש"י:

תרגום: 1 שם מדה משקל. היתה נהוגה בארצות אשכנז.

הלכות שבת סימן שפו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק טז]

אָבֵל הָקָא דְּלֵאוּ לְשֵׁם שְׁתוּף הַנָּח שָׁם אָלֵא לְסוּחָרָה⁽¹³⁾.

[משנ"ב ס"ק כב]

אָבֵל אִם כָּבֵר גְּדוּלוֹ הָעֵלִין שְׁעוֹר וְנָרַח⁽¹⁸⁾.

18) ושיעור זרת, כתב המחצה"ש (ס"ק יג) שהוא חצי אמה של ששה טפחים, והיינו שלשה טפחים.

[משנ"ב ס"ק כג]

וְדַעְתּוּ דְּמַעְרָבִין בְּכַמְהִין וּפְטָרִיּוֹת מְבַשְׁלִין⁽¹⁹⁾.

19) משום שמשותפים בכל מיני אוכלין, וכמהין ופטירות גם כן חשובים אוכל, שהרי היו מביאים אותם לשמואל בסוף הסעודה כמבואר בגמרא (ברכות מז, א). [וראה בהגהות מהר"ב רנשבורג (על הגליון בגמרא שם), שביאר את דעת הגר"א].

[משנ"ב ס"ק כד]

שֶׁלֹּא בְּשֶׁלּוֹ קַל-צָרְכָן⁽²⁰⁾.

20) ובאתרוג הבוסר, וכן בבוסר של ענבים, כתב החזו"א (מעשרות סי' א ס"ק ד) שמוותר לערב בהם.

[שנה"צ ס"ק כח]

מִזֶּן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת⁽²¹⁾.

21) ובמשנ"ב להלן (סי"ק מד) הכריע, ששיעורו של שמן ברביעית.

[משנ"ב ס"ק לו]

שְׁמַעְרָבִין בְּתַבְלִין⁽²²⁾.

22) והקשה התוספת שבת (ס"ק יג), שהשו"ע כתב בהקדמתו שנוטה תמיד אחר הרוב מן השלושה גיבורים האלה שהם הרי"ף הרא"ש והרמב"ם, והרי דעת הרי"ף (עירובין ז, ב בדפי הרי"ף) והרמב"ם (פ"א מהל' עירובין הי"א) שמערבים בתבלין, ורק הרא"ש (שם פ"ג ס"א) החמיר שאין מערבין בתבלין, ולפי כלל זה היה צריך לפסוק שמערבים בתבלין כדעת הרי"ף והרמב"ם שהם הרוב, ומדוע הביא דעה זו בשם י"א ואת דעת הרא"ש פסק בסתם, וסיים בצ"ע.

[משנ"ב ס"ם]

שְׁנֵי לֹזִיטִים⁽²³⁾.

23) בדברי החתם סופר שם מבואר ששיעור זה הוא לפי מה שנקטו האחרונים שהביצים שלנו התקטנו. ויש לעיין, שהלא שיטת הביה"ל לעיל (סי' רע"ג ס"ג ד"ה של רביעית) שלענין דינים דרבנן אין צריך לחוש שנתקטנו הביצים, ומדוע סתם כאן להחמיר כשיעור הגדול [וצריך לומר שלכתחילה אף דרבנן יש להחמיר במקום שקל להחמיר, וראה מה שכתבנו בזה בשו"ע לעיל סי' שסח ס"ג].

[בה"ל ד"ה לזה]

אֶלְמָא דְּחַד קָלִי לֹא מְשַׁה לְהוּ חַבּוּרָה⁽¹⁴⁾.

14) ואם הוא שותף לזה בכיכר אחד ולחבירו בכיכר אחר, והיו ב' הכיכרות מונחים בכלי אחד, הסתפק החזו"א (או"ח סי' צ ס"ק א) האם כיון שאינם חיבור לטומאה צריך לערב, או שכיון שהם מין אחד עדיפים הם מיון ושמן שהם שני מינים, ודומה הדבר ליון ויון שמועיל.

[שו"ע ס"ד]

מִשְׁתַּתְּפִין בְּכֵל מִינֵי מְאָכְלִים⁽¹⁵⁾, וְאֶפְלוּ אַרְבָּעָה וְחֻמְשָׁה מִינֵי מְאָכְלִי מְצַטְרְפִין⁽¹⁶⁾.

15) ולענין השאלה האם עדיף לשתף בין מאשר בפת, כתבו התוס' (עירובין ע"א, ב ד"ה משותפין) שמשמע קצת שלכתחילה מצוה לשתף בין יותר מבפת. ובטעם הדבר כתב המורכבי (שם סי' תקיז), שהוא כדי שיהיה ניכר מהו עירוב ומהו שיתוף. מאידך, רש"י שם (ד"ה ומשתתפין) כתב שכל שכן משותתפים בפת, שהוא חשוב יותר. ולשון הרמב"ם (פ"א מהל' עירובין ה"ח) הוא ששיתוף הוא בין בפת ובין בשאר מיני אוכלים, ומשמע שאין עדיפות לאחד על חבירו.

16) וכמה מיני משקה, כתבו התוס' (עירובין ע"א, א ד"ה יין) שהם מצטרפים אם הם מונחים בכלי אחד, והוסיפו שהיינו דוקא כשנשתתפו לשם עירוב. אמנם בביה"ל (ד"ה לזה) הביא מהגאון יעקב (שם ד"ה אמר) שרק בכמה מיני אוכלין צריך שניחום לשם שיתוף, ולא במשקים משום שהם מערבים יחד. ויתכן שתוס' דיברו לענין עירובי תחומין ולא לענין שיתופי מבואות, וכדעת הראב"ד בהשגות (פ"א מהל' עירובין הי"ב) שחילק ביניהם.

[משנ"ב ס"ק יח]

שְׁהָשׂוּ הַקְּלָחִים קְצֵץ, שְׁכָבֵר צְמַח פְּהֵם זָרַע וְקָשִׁים לְאָכִילָה⁽¹⁷⁾.

17) ואם עדיין לא הוקשו הקלחים כעץ, מערבים בהם. ומבואר בגמרא (עירובין כח, א) שחשוכי בנים לא יאכלו גידגדניות כיון שאכילתן ממעטת את הזרע, ושתי שיטות נאמרו שם: א. שרק מרובי בנים יכולים לערב בהן. ב. שכיון שראויות למרובי בנים, גם חשוכי בנים יכולים לערב בהן, וכשם שמערבים לנוזר בין ולישראל בתרומה (כמבואר בשו"ע לקמן ס"ח). ומסתמת דברי השו"ע שלא חילק בדבר, נראה שפסק כתיורן השני.

הַלְבוֹת שֶׁפֶת סִימָן שְׁמוֹ

בְּאֵר הַגּוֹלָה רִנּוֹ

לִלְפֶת בּוֹ פֶת הַנְּאָכָל לְשֵׁמֵי סְעוּדוֹת, וְכֵל שְׂאִין מְלַפְתִּין בּוֹ הַפֶּת, שְׁעוּרוֹ קְדִי לְאָכַל מִמֶּנּוּ (25). שְׁמֵי סְעוּדוֹת (26). *וְבִשְׂרֵי חֵי (לֵב) לֹא הָיוּ לְפֶתָן, (לֵב) וְצָרִיף קְדִי שְׂיֵאכַל מִמֶּנּוּ שְׁמֵי סְעוּדוֹת, אָבָל (צ) (לֵד) צָלִי הָיוּ לְפֶתָן, וְשְׁעוּרוֹ לְלִפְתָּ בּוֹ שְׁמֵי סְעוּדוֹת. (לֵה) חֲמִין הָיוּ לְפֶתָן, (לו) וְכֵן זֵין (ג) מְבַשֵּׁל, אָבָל זֵין חֵי (לו) לֹא הָיוּ לְפֶתָן, וְשְׁעוּרוֹ שְׁמֵי רִבְעִיּוֹת, וְכֵן שְׁעוֹר שְׂאָר מְשָׁקִים: ז' יִמְשַׁתְּפִין בְּשֵׁנֵי בִרְצִים, (לח) אֶפְלוֹ חֵיִים, (לט) בְּשֵׁנֵי רְמוּנִים, בְּחֻמְשָׁה אֶפְרָסְקִים, (מ) בְּלִיטְרָא יֶרֶק (מא) בֵּין חֵי בֵּין מְבַשֵּׁל, (מב) בְּפוֹלִין לְחֵים (מג) כְּמֵלֵא הֵיךְ, (מד) בְּתַפּוּחֵי יַעַר (מה) *מֵלֵא הַקֶּבֶ: ח (מו) *מְשַׁתְּפִין אֶפְלוֹ בְּאָכַל שְׂאִינוֹ רְאוּי לוֹ, אִם רְאוּי לְשׁוֹם אֲדָם²⁷, כְּגוֹן לְזוּיֵר בֵּיזֵין (מז) וְלִישְׁרָאֵל (מח) בְּתַרְמוּהָ. (מח) וְכֵן פ' (הַנּוֹדֵר) מְאָכַל זֶה אוֹ נִשְׁבַּע שְׁלֵא יֵאכְלֵנוּ, מְשַׁתְּפָה בּוֹ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּהֵינּוּ דְּקָא כְּשֶׁנְּדָר אוֹ נִשְׁבַּע שְׁלֵא יֵאכְלֵנוּ, אָבָל אִם נְדָר אוֹ נִשְׁבַּע

בְּאֵר הַיֵּטֵב

סְעוּדוֹת, וְכֵן כָּל כִּיצָא כְּנֵה, מ"מ, מ"א: (ד) בְּתַרְמוּהָ. וְעַכְשָׁו אֵין שׁוֹם תַּרְמוּהָ רְאוּי לְאֲדָם, כְּנֵה מ"ג, עֵין סִימָן תַּנוּ:

בְּאֵר הַחֶלְקָה

חֲמִין זֶה מְפָרֵשׁ הַסּוּגָא בְּאֶפְסָן אַחַר: אֵילִימָא מְשׁוּם דְּקַמְנֵי וְכַף וְתַבְלִין לֹאֵו בְּנֵי אֵכִילָה נִיבְהוּ, פּוּרֵשׁ, וּמְשׁוּם זֶה תַּעֲלָה עַל דְּעַתְרָא דְּרִיזֵין מְעָרְבִין בְּהוּ, אִם-כֵּן בְּהוּ בְּרִיתָא נְמִי קַמְנֵי חֲמִין וְשְׁעוּרֵין וְגַם-כֵּן לֹאֵו בְּנֵי אֵכִילָה נִיבְהוּ, וְאֶפְלוֹ הִכִּי אָמַר רַב עֲלֵה יָכֵן לְעַרְבִי, אֵלְמָא זֵלֵא כְּעֵינֵן שְׂיֵהָא רְאוּי כְּפֵף לְאֵכִילָה, אֵלֵא כֵּל שְׂהוּא מִינֵי-מְאָכַל, וְהוּא הֵדִין תְּבִלִין שְׁבֵם הוּא מִיְסַד לְתַמְבֵּל בּוֹ מְאָכַלִּין וְנֶאכְלָל עִמּוֹ, כְּמֵאכְלִי חֲשׁוּב. אֲמַנְסֵם הַמְּחַבֵּר לֹא סְבִירָא לֵה כּוֹן, מְדַסְתֵּם בְּחֲסִין וְשְׁעוּרֵין וְלֹא הִבִּיא בְּהוּ שׁוֹם דְּעֵה, אֵלְמָא דְּסִבְרָא לֵה דְּבִזְהָ לְבִלִי עֲלֵמָא אֵין מְעָרְבִין, וְכֵן כְּתִבַּר בְּסִפְרֵי אֹרִי וְרִיעֵי דְּחֲסִין וְשְׁעוּרֵין גְּרוּעַ מִתְבִּלִין וְלְבִלִי עֲלֵמָא אֵין מְעָרְבִין, וְצָרִיף עֵינֵי. וְעֵין בְּמַעֲשֵׂה-רַקְמָן וּבְכִיתֵי-מֵאִיר. וְעֵין בְּהַנְהוּת מְהַרְיָא בְּחֻסְפָּתָא הַיָּל שְׁמַחַק תַּבְת' תְּבֹאֵה: * וְבִשְׂרֵי חֵי וְכַף וְצָרִיף קְדִי וְכַף. עֵין בְּרִשְׁבִּי"א וּבְרִיטְבִי"א שְׁתַּמְהוּ עַל זֶה, דְּהָא בְּשֵׁר חֵי לֹאֵו בַר אֵכִילָה הוּא; וְתַרְזֵי דְּאֲדִי בְּבִשְׂרֵי מְלוּחַ תַּרְבֵּה עַד שְׂאִינוֹ נְאָכַל מְחַמַּת מְלַחָה, וְעַל-יְדֵי הַמְּלִיחָה נִתְרַבֵּד וְנַעֲשֶׂה רְאוּי לְאֵכִילָה קְצָת. וְעוֹד תַּרְזֵי הַרְטִבִּי"א, דְּרִיזֵין בְּנֵינֵי הַשֵּׁים עַל חֵי מַפְשֵׁי, כִּי אִם עַל בְּשֵׁר שְׂהוּא מְבַשֵּׁל קְצָת וְאֵינוֹ מְבַשֵּׁל כְּלִי-צְרִיבָה וּמְסַמְעֵי מְסוּגָא דְּסַנְדְרִין גְּבִי בֵן סוּרֵי וּמְוֵדָה, דְּקָרִי שֵׁם לְבִשְׂלֵל וְאֵינוֹ בְּשִׁיל בְּשֵׁר חֵי (כַּרְף ע), וְזֶה רְאוּי לְאֵכִילָה מְקָרִי: * מֵלֵא הַקֶּב. דְּבַכְחוּת מְהִכִּי לֹא תַּשְׁבִּי' (גְּמָרָא). וְכֵל אֵלוֹ הַשְּׁעוּרֵין הַנְּאָמְרִין בְּסִימָן זֶה, דִּי אֶפְלוֹ לְאֵלְף אֲנָשִׁים [וְכַמְבָּרָא בְּסִימָן שֶׁשֶׁחַ לְעֵנֵן עַרְבִי-תַּחְמוֹת דְּשְׁמֵי סְעוּדוֹת דִּי אֶפְלוֹ לְאֵלְף וְיִתְרָה]. בֵּין הַשְּׁעוּרֵין הַנְּאָמְרִין לְעֵנֵן אֲכִלִין וְכֵן הַנְּאָמְרִין לְעֵנֵן מְשָׁקִין [רִשְׁבִּי"א תַּחְדוּשֵׁי דְּרַף פ, וְכֵן כְּתִבַּר הַרְטִבִּי"א בְּשֵׁם רְבֹאֲמִי, עֵין שֵׁם, וְדִלֵא כְּתַרְבִּי"ד שְׂדַעְתוֹ דְּבַמְשָׁקִין כְּעֵינֵן רִבְעִיּוֹת לְכֵל חַד וְחַד יִתְבָּא שְׂהֵם מְרַבִּין, וְכֵן הוּא גַם-כֵּן דַּעַת הַרְטִבִּים בְּפֶקֶד א א הַמְּלַכּוֹת עַרְבִי-תַּחְמוֹת הַלְבָה יֵא שְׁעוֹר שְׁמֵי

שְׁעוֹר הַצִּיּוֹן

(ל) וּמְשַׁעַר מְדַכְרֵי דְּאֶפְלוֹ לְדִדְהוּ גּוֹפִיָה סִגִּי בְּשְׁעוֹר דְּכַדִּי לְלִפְתָּ, וְכֵן פּוּרֵשׁ הַפִּרְיִמְגֵדִים. וְלִכְאוּהָ יֵשׁ לְסִיעַ דְּכַר זֶה מְרַבְּחָן, הַנְּאָמַר בְּשֵׁם דְּשְׁעוֹר בְּשֵׁל כָּל אָדָם; אֲמַנְסֵם יֵשׁ לְדַחוּת, דְּאִישׁ אֶחָד לְכַד בְּטִלְהָ דַּעְתוֹ וְלֹא-כֵן מְקוּם, וְכֵן מְצִיאֵי בְּגוֹאזִין-עֵיבָק שְׁפָסַק דְּעַל-פְּלִיפְסִים לְאוּתוֹ הַמְּקוּם בְּעֵצְמֵם צָרִיף שְׁעוֹר קְדִי שְׂיֵאכַל הַיְמָנוּ שְׁמֵי סְעוּדוֹת. וְעֵין בְּרִיטְבִי"א דְּרַף כַּח דְּבֹרֵי הַמְּחַחִיל יְהָא תַּנּוּ, עֵין שֵׁם: (ל) בִּיתִי-יוֹסֵף, וְכֵן כְּתִבַּר בְּאֵלְיָה רַבְהָ וְכֵן כְּתִבַּר הַרְטִבִּי"א דְּרַף סח: (ל) בִּיתִי-יוֹסֵף וּמִגְוָן-אֲבָרְתֵם בְּשֵׁם הַכֵּב הַמַּעֲיֵד: (ל) נְשִׁי" וְהַרְטִבִּים וְכַנְבֵּי וְהוֹנְתָן [נִמְאָר מְרֻכִין, אַחְרָךְ מְצִיאֵי שְׁפָן גַּם-כֵּן דַּעַת הַרְטִבִּי"א וְאוֹר וְרִיעֵי קְרִשִׁי" וְסִיעִתוֹ: (ל) נְשִׁי" (ל) רִיטְבִי"א: (לו) גְּמָרָא וְרִשִׁי". וְלַעֲנֵן מְבַשְׂלִין לֹא נִתְבָּרָא, וּפְשׁוּט דְּהַשְּׁעוֹר הוּא כְּפִי שְׂהוּא הַרְטִבִּי לְאָכַל אוֹ לְלִפְתָּ בּוֹ: (ל) וְלֹא וְבִשְׂרֵין [אֹרִי"ן]: (ל) בִּי"ח וְאֵלְיָה רַבְהָ וּמְלַבְשֵׁי-טוֹב וְשִׁלְטֵן-עֲרֹף הַגְּרִיז, וְכֵן דַּעַת הַרְטִבִּי"א וְהַרְטִבִּי"א, עֵין שֵׁם: (מ) גְּמָרָא: (מ) דִּילֵא הַפּוּשְׁנָה קְאָמַר 'כַּכֵּל מְעָרְבִין' וְכַר, לְכַר מְסִיפָא דְּקַמְנֵי יְלִישְׂרָאֵל בְּתַרְמוּהָ, זֶה שִׁנְךָ גַם לְעֵנֵן עַרְבִי-תַּחְמוֹת, כְּגוֹן שְׂעֵשֶׂה מְזֵה כְּפִר: (מ) אֲחִרְוִים: (מ) עֵין סִימָן תַּנוּ דְּמֵן הֵדִין חֲלַת חוּצָה לְאֶרֶץ רְאוּיָה לְכַתֵּן שְׂבִיב לְקָרִי, וּמַה שְׂכַתְבֵּי שֵׁם רְמִ"א בְּסִיעֵי ב' יֵשׁ אוֹמְרִים שְׂאִין' (כ) וְכַר²⁸, עֵין בְּמִגְוָן-אֲבָרְתֵם שֵׁם שְׂבַע-בְּפֶסֶח הַמְּנַהֵג לְהַקֵּל בְּהוּ²⁹, וְגַם עַל עַקְר הַגִּיהָ זוֹ נִשְׂאָר שֵׁם הַגְּרִי"א בְּצָרִיף עֵימ³⁰: (מ) פּוּשׁוּ: (מ) הוּא הֵדִין דְּמַתָּר לְעַרְבֵי עַרְבִי תַּחְמוֹת: